

A' ROMAI TSÁSZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szeredán 5. Augustusban 1789.

Edgy Kalászos búza-fő az Eszesek és a' Bolondok, a' Tudósak és a' Tudatlanok között mely szép hasonlatosságot szolgálhat! ha teli a' búza-fő, le-hajlik; ha üres, fejét fel-emeli. Így a' Tudákosok agy-velőtől üress fejeket fel-emelik; a' midőn azonban az igaz Tudósak meg-hajtott fővel járnak.

Edgy Magyar — és edgy Frantzia Veréb az Elyseumban.

Uj át a' Verebek, 's más oktalan állatok mennek-é az Elyseumba? igen-is, valamikor az Ujság-írók kivánnják; még pedig ezek, valamint a' felső Világban, itt-is olyan böldegok, hogy akár mely Tartományból valók légyenek, egy más nyelvét jól értik, és beszélhetnek egy mással. — Na az okoss

teremtett-állatok között a' külömben leg-tudósb-
ember *Londonba, Párisba, Madritba, Kerfonba* vagy
a' vad *Hottentották*' Anya-Várofsába mégyen, 's
az ott lévő Nemzetek' nyelvét nem érti; sokkal kis-
sebb a' tudatlannál; mert nem szólhat, 's azt sem
lehet rólla mondani, hogy tudatlan. Ennek hát
nyelvet tanító Mestert kellett fogadni; szükség szor-
galmatoson idegen szót tanulni, 's úgy táthatja-fel
a' száját, hogy más meg-értse. A' Magyar ökröt
Londonba hajtják, 's mihelyt meg-érkezik, ő a' leg-
tudósb Anglus Ökör — úgy bög, mintha Nagy
Británniában született volna — egy tsep szüksége
sintsen nyelv tanító Mesterre. Így van a' Verebek'
állapota-is; ezek akár hová mennek, mind csak
edgy nyelven *tsirikkálnak*, még csak *Dialektusban*
sem különbözik edgyiknek nyelve a' másiktól;
szólnak egymáshoz és egy mást minden Talmáts-
nélkül meg-értik; a' mint most mingyárt meg-haljátok,
mit beszél a' Magyar Veréb a' *Frantzia* Verébbel
az *Elyseumban*; kik a' Hóltaknak-országába csak a'
minap edgyütt érkezének. — *Szól a' Magyar Veréb.*

Honnan jösz kedves Veréb Barátom? illy so-
ványon, illy el-tépett tollakkal. Mitsoda földet
laktál, hól születted, hogy volt a' más Világon dol-
gad és mitsoda ujságokat tudt? beszélj-elé. — A'
F. V. Én *Frantzia* Veréb vagyok; amaz örök em-
lékezetű *Vóltérral*, kit amott láttz, egy eiztendőben
és egy nap — *Párisban* egy külső Majorbéli fának ü-
regében születtem, egész *Frantzia*-országot bé-lak-
tam; fiaimat ezerre 's meg ezerre szaparítottam —
gondolhatod, mennyi időt éltem. A' gyerekeknek
mester.

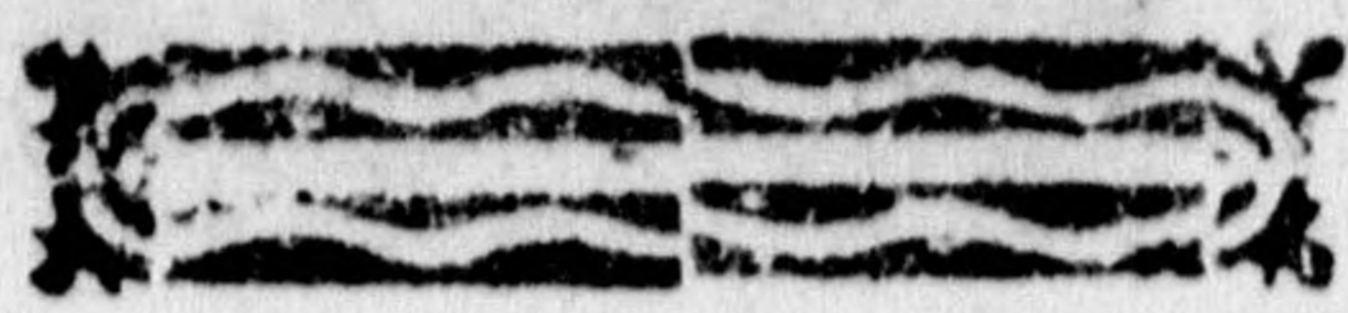
mesterséges törjeket mindég szerentséfen el-kerültem,
's nézd-meg most végre éhel holtam-meg 's ide jöt-
tem. De hogy halálomnak okát, bővebb környül-
állásait, a' *Párisi* ujságokat, és azoknak okát meg-
tudhatszad — imé elé-beszélleni.

Az 1787-dik esztendőben azt a' szép tanátsot a-
dá a' Frantzia *Notables* a' Királynak, hogy az Or-
szágban termett gabonának ki-vitele engedtetnék-
meg; meg-is leve. 1788-dikban, Juliusnak 13-dikán
a' mostoha időnek ama nevezetes Égi-háborút ho-
zott szerentséllensége találá Frantzia-orzágnak har-
mad részét, mely edgy két óra alatt mindent meg-
emészte. Ekkor a' mi meszse-látó szomszédjaink
az Anglusok és Hóllandusok el-jövének, és egész
Frantzia-országban a' gabonát jó pénzen fel-szedék,
és el-vivék. El-jöve a' közelebb múlt kemény tél,
melyhez még Frantzia-ország hasanlóról nem emlé-
kezik, 's Déceemberben nyilék-fel a' Frantzia szem,
hogy suhólt sints búza; midön már másunnan sem
hozhattak, 's mások nem-is adtak — ha adott az
Anglus, két három árron adta, 's a' Frantzia bú-
zával Frantzia pénzt halászott-ki az Országból —
a' honnan már most olly rend-kivül való szüksége
vagyon itt a' gabonának, hogy a' hozzánk külömben
sem igen *heftig* Frantzia Paraszt, egy szem búzáért 100
Verébnék-is kész volna ki-vernü a' szemét. — E'
vólt oka halálomnak; sovány és el-rongyallott vól-
tamnak. A' többi *Párisi* ujságokat pedig ha elé-be-
széllém; mit tsinálnak ott a' Hazafiak egy-mással
és tsak Juliusnak 12-dikétől fogva a' mái napig
mik történtenek; fel-borzod a' tóllad, 's el-repülök
előllem.

Itt a' Hazafiák között egy olyan veszedelmes vérengező had támodott, mellyet talám *Páris* és az a' ki nyilt szemü pallérazott Nemzet a' vad-embe-
rek' *Kronikájában*-is alig olvashatott. A' Király *Pá-
ris* körül egy 80-ezerből álló fegyveres Tábort hú-
zott öfzve, melly 3 apróbb Táborokra osztatott;
az edgyik vagyon *St Denis*-ben; a' második az ugy
nevezett *Márs-mezején*; a' harmadik pedig *Sablons*-
ban. A' Király a' maga Királyi-hatalmának meg-
tapadtatásától félvén, már most erőszakkal nyúl a'
dologhoz. Hat Generál Májorokat tett *Komendéra-
zókká*, és *Broglie* Ur ezen egész Tábornak leg-főbb
Vezére. Magazinumokat állittanak-fel; minden ha-
di-dolgak olly készületben vagynak, mintha a' leg-
veszedelmesebb külső ellenségre ütni akarnának.
A' rettentő ágyuk, és ágyuzó Sergek elé-ál!ottanak,
hogy a' fel-zavaradott engedetlen népnek fülébe en-
gedelmességet mendörögjenek. Mely rettenetes tzél!
melly szomorú következtések!

Már 11-dikben olly nyilvánóságos maga meg-ha-
tározódásra vetemedett a' köz-nép, hogy a' maga
szándékát mind a' Királynak, mind a' más két *Stá-
tusoknak* nyilván ki-mondotta vala, hogy kézsőbb
inkább az egész község életével áldozni, hogysem
tzéljától egy haj-szálnyit-is hátrálni. Minden tarto-
mányokba Követeket küldtettenek, kik a' népnek
hirt adjanak, hogy magoknak fegyvert szerezzenek,
hogy az erőszaknak alkalmazatóságával leg-ottan
fegyvert foghassanak. Minden idegen Sergeknek,
mellyek Frantzia 'Sóldon vagynak, tudtokra ad-
ták, hogy ők az öfzve-gyült és fegyverben ki-állott
népre

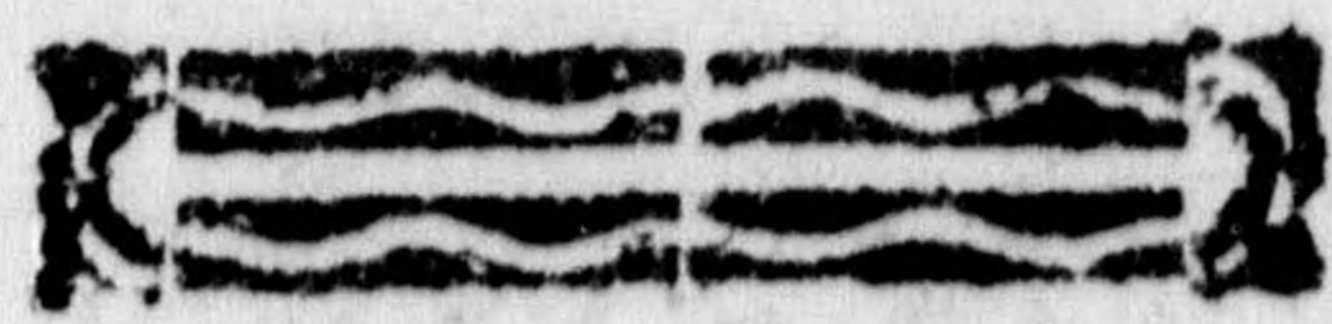

nepre csak egy lövést-is tenni meg-ne próbálják ; mert a' melly Sergek ezt fognák tselekedni , azok az egész Nemzet' dühöségének prédái lennének. A' Frantzia Nmztbéli Sergek nem hogy a' Királyi parantsolatnak engedelmeskednének , sőt sergestől állanak a' fel-zendült néphez ; kik ellen fegyvert fogni egysem akar — és így a' valóságos Hazafiui had , mely legveszedelmesebb , és a' Hazának mindenkor meg-ölő mérge , Frantzia-országban el-kezdött. A' nagyobb Tisztvifelöket , a' tsendeséget prédikálókat ölik , vágják , prédálják. — Itt vagyon az a' Levél-is , mellyet a' Köz-Rend Frantzia-orzágnak minden Tartományiba el-küldött : „ Az Udvar a' mi szándékunkot , mellyet mi a' *Státusnak* hasznára megmozdítottunk , akadályoztatni kívánnya , még pedig fegyverrel és ágyukkal. Mi a' mi tzelunktól egy hajszálnyit sem hátrálunk ; mi a' mi feltételünkben erősek és álhatatosok lézünk ; mi , a' közönséges haszonért magunkat elsőbb keresztül döföttetni és ágyuztatni engedjük , hogy-sem tzelunktól el-áljunk. De , Uraim ! ha mi a' mi Kedves Hazánknek hasznáért vért öntünk ; ha magunkot azért előre halálra készítjük , hogy az igazság mellett meg-haljunk ; mig a' Sirnak külső-partyán állunk , az álhatatóságnak hangjával kiáltunk ti-hozzátok ; mentsétek életünket a' haláltól — mentsétek a' mi vérünket , mellyet a' ti hasznatokért ki-ontunk ! s. t. — Egy szóval kedves veréb Barátom most mind az éhségre , mind a' zenebonára nézve olyan környülállások között vagyon Frantzia-ország , hogy csak a' napokban több

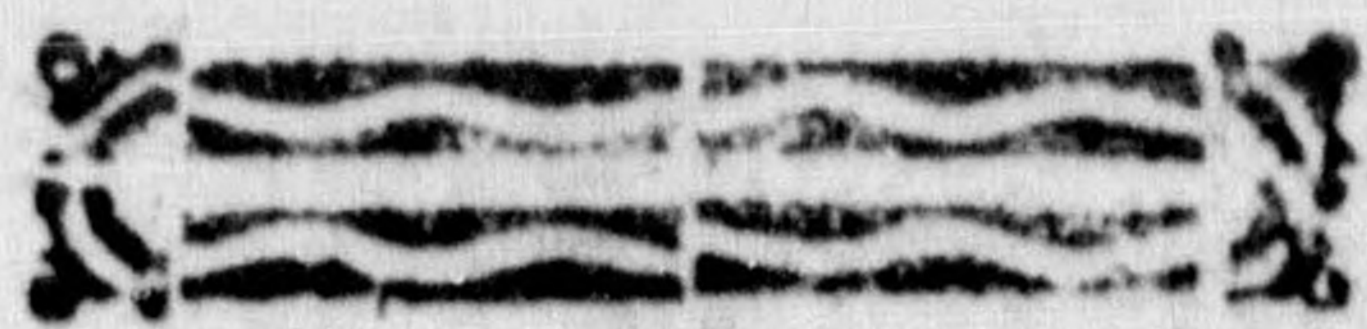

hever vala 800 meg-hólt embernél a' maga vérében a' 15-dik *Lajós* Király piattzán ; nem tsak *Nekker*'s más tudva-lévő Ministerek küldettek számki-ve-tésbe, hanem *Montmorin* és *Priefis* el vezítették a' Királyi kegyelmet ; sőt mit mondok ! az *Orléáni* Hertzeg-is őrizet alá vala téve. — 13-dikban az ugy nevezett *Royal* Regement vala az, melynek Obes-tere Printz *Lámbest* leg-előbb-is a' népre tüzeltetni kezdte. Oda ez az egész Regement ! oda Printz *Lámbest* ; mert erre a' Nép dühös indulatok között rá-rohonnán, tsak alig van egynéhány közüllök, kik a' véres halál elől el-szaladhatának. Más Regementek állának-elé ; mellyekből fokon a' néphez adván magokat, a' Polgárok és katonák edgyütt öldöklök vala a' tüzelő hadi-népet, ugy hogy már estvig 10-ezer hólt testeket láthattál volna a' földön heverve. Ezen alkalmatosság után bé-menvén a' Király meg-illetődött szivel az Ország-gyülekezeté-be, egy olly szivre-ható belzédet tarta a' Státusok előtt, hogy a' Polgárság *Députátussai* az öldöklő fegyverrel öszve-tódúlt nép közé menvén, azt le-tsendesítették azzal, hogy a' Király minden kéré-seket meg-adta. Ekkor az erőszakos nép győ-zedelmeskedvén ; mindenütt az hallatik vala : élyen a' mi jó Királyunk ! Tsak nézd-meg már most kedves Veréb Barátom ! mikor tselekedtük mi ezt egy málsal ; a' mit ezen pallérazott okos Fran-tziák tselekedtek ? — De már most látom, hogy az irtózás miatt borzod a' tollad ; máskor beszéllem-elé a' többit ; mondj tésis a' te Hazádról valamit.

A' Magyar Veréb : „ Én Magyar-orzágnak Hor-váth-ország felől való szélein születtem, a' meg-ból-do.

dogúlt Tsászárnéval tsak nem egy ezüstendőben éppen olyan bóldog időben, mikor a' Búzának vékája, a' leg-szebbiknek is, tsak 8 garas vala, 's már most Köble 6 — 7 — 8 forinton is el-megylen sok helyeken; de ha az idén bőv-termés lett volna, ezen a' Lakások keveset törődnének; mert egy olyan Országban, hól a' föld népe a' földnek Törvénye szerint tartazik mindent maga meg-emészteni, és a' külső Nemzeteknek semmit jó pénzen el nem adhat, jó ha egy kis pénzetskét tehet el érette, de az idén is olly szükön termett, hogy 3 Kalangya sem ereszt egy vékát, azon-kivül, hogy szalmájában is mindenütt igen kevés vala. Mi ugyan Verebek ezen bóldog Országban soha még éhel-halásra nem jutottunk; de tavaly és az idén sok viszontagságokat szenvedtünk; mert edgyik szomszédunk ellenség, a' másik pedig segítség lévén, az idevaló Verebek egy-felől a' Barátság, más-felől az ellenségeskedés jussán, sokot el-vittének, sokot el-prédáltak, és félek, hogy tsak a' jövő Karátson után is az én életben lévő fiaim nem várt szükségét fognak szenvedni. Az én halálom így történt: A' napokban egy 12 fontos gollyóbisú ágyú mellett egy felétes Katuját láték, éppen midőn egy *Illyriai* Vereb jó-akarómmal befzellenék, 's minthogy ez a' szó: Katuja — *Illyriai* szó, ő magyarázá-meg nekem, hogy e' mit téssen: Meg-rittenék, hogy talám ezen nagy ágyuból feléttel fognák a' verebeket lönni, melyre a' szivem meg-repedvén, szörnyű halállal halék-meg. Az ujságok nálunk is rettene-

tesek; de ezeket néked máskor beszéllem-elé. Így vállék-el a' két veréb az Elyseumban egymástól.

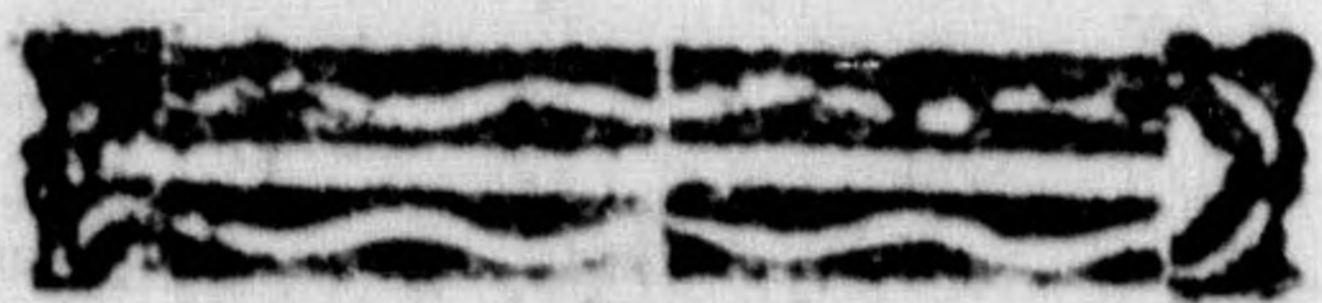
A' felső Világról való elegyes Tudósítások.

Ferentz fő Hertzegnek kedves Hitefse, a' Vürtembergi *Erfébet* Hertzeg aszszony, 6 hetektől fogva megint meg áldatott állapotban lenni mondatik. — A' Táborból jött Tudósítások-szerint sok Tisztjeink, kik Lengyel Nemes fiak, és Lengyel-országban jószágot birnak, mennek Hazájokba, és a' F. Ts. Királyi Tisztségről lemondanak ezért, hogy a' magok józágaikat Hazájokban el-ne veszésszék.

Ujj-Grádiskából Juliusnak 17-dikén azt írják, hogy a' *Berbir* ostrománál meg-sebesített emberek között még 90-en vagynak életben. *Berbir* Várának mostani Komendánsa Kapitány *Gerhárd*, a' Grádiskai Seregből. — 18-dikán Juliusnak az iratik *Zemlinből*, hogy csak 6000 munkások gyűjtetnek ide-öszve, hogy Zemlint egész bátorságba helyheztesék, vagy — talám mást-is gondolnak *Belgrádfelől*. — Azon szomorú Tudósítás, mely-szerint a' Belgrádi Törökök sok Belgrádi lakós Keresztényeket öszve-vagdálnak, és a' vas békokra vetett nem edgyesült Görög Püspöknek szakállát el-nyirták, az ujjabb Tudósítások által-is erősítettik. — Hertzeg *Poniatovszki*, ki a' maga Hazájába Lengyel-országba, minden jószágának el-vestése alatt a' F. Tsátszári szolgálatból visszra hivatott, 6 tzifrán fel-öltetett Magyar Húszárokat viszen magával. — A' *Triestből* a' múlt hónapnak 13-dikán irt Levelek-szerint, a' *Rágusai* Közönséges Társaságnál lévő F.

Tsászári Királyi *Agens* Gróf *Stdremberg*, nyaval-lyáinak orvaslására, a' Doktoroktól rendeltetett Tengeri - feredővel élvén, véletlenül a' Tengerbe holt, és a' múlt hónapnak 9-dikén nagy pompával el-temették. — A' *Berbir* Vára ostromában 57-ezer 341 forint és 47 kr. árba gollyóbis és por lödöz-tetett-el, de ezek helyet találtunk itten 9000 — 18 fontot nyomó gollyóbifokat, és egy Sereg haszna vehető Bombit. Tsak a' prédába jött 35 ágyuk, és 4 mazsarak 21-ezer forintra betsültetnek; tehát *Berbir* nekünk nem sokba került. — A' napokban az a' hir érkezék Bétsbe, hogy *Novi* és *Dubitza* körüli bizonyoson gyűlnek-ölvve a' Török Sergek; még pedig nagy számmal, és nagy kedvek volna ezen Várokat vissza- venni. Ezt F. M. B. *Laudon* észre vévén, F. M. L. G. *Mitrovszkival* 15-dikén a' múlt hónapnak oda-ment, és 16-dikban már egyné-hány Regementek parantsolatot vettének vala, hogy ötet ide kövessék. — A' hadi-hidakat 16-dikban el-vitték *Sabáts*-felé; itt-is akar valami lenni. — — Bétsbe parantsolat vagyon, hogy több Tábori Or-vasókat ne-fogadjanak; Istennek hála meg-kevesed-tek a' Betegjeink. A' Zagrábi Tábori-betegek - há-zában a' m. hón. 25-dikén tsak 230 betegjeink va-lának; pedig itt 2000-nél-is több vólt eddig. — Er-délyben minden Pafszufok mozgásban vagynak; de semmi nevezetes történetről tudósítást nem vet-tünk, azokon-kivül, mellyekről már mi-is tudósi-tottuk a' mi Olvasóinkat; sőt — a' Hadi-Tanáts-tól közelebb ki-adott történetek-is már meg-valának, kevés külömbbséggel a' Kurir táskájában. — Sze-

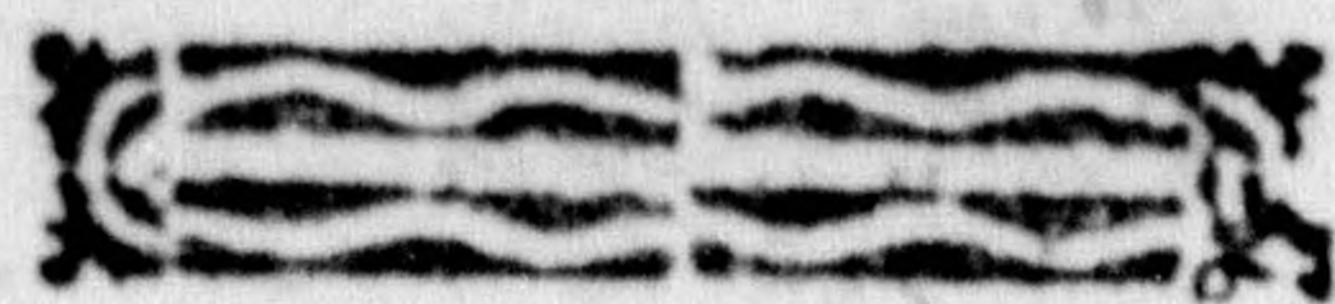
rimben a' fegyver-nyugvás még mind a' két részről szorgalmatosan tartatik, noha itt 10 Bataliomunk tsak ugyan talpon áll. — Feldmarsal G. *Hadik*, a' mint kedves Kis-afszonyához küldött tulajdon Levele bizonyítja, egészen meggyógyult. — Seráskir *Abdi Basa* 10-ezer néppel *Niszfából* Jagodin-felé bizonyosan megindult, hogy az aitó előtt álló környülállásokhoz közelebb lehessen. — Itt Bétsben azt mondják, hogy a' múlt héten érkezett volna egy olyan Kurir Konstantzinápolyból, ki a' Békefég munkájáról örvendetes hirt hozott volna; minekutánna a' Muszkák az ujj Török Tengeri Vezért is alkalmasint megmosdotván, 12 hajóit fogták volna-el; melyről még egész bizonyost nem tudunk; már azt tudjuk, hogy a' Svédok tsak ugyan nem ok nélkül futták-el a' *Te Deum laudámust*; mert a' fellyebb való tsatában a' Muszkákkal ök gyözedelmeskedtek. — Az *Orsovai* Basa máig sem állott-rá a' fegyver-nyugvásra. — A' múlt hónapnak 16 dikán, a' mi szelső-örizetünken *Döplitznel* 400 lovas Törökök jelenének-meg ellenséges indulattal; de Generál *Vétsey* tsak hamar segittségül érkezvén, az ellenségnek nem tsak útat mutatott-vizsza, hanem 30-at közüllök minden halotti pompa nélkül nyujtoztattak - ki az *Erdödi* Húzfárok: közüllök pedig tsak 7 esett-el, és 20-an sebet kaptanak. — Orsovánál a' Dunán 60 hajója áll készen az ellenségnek. — Ujj-Palánkáról azt írják, hogy 7 hetekig tartott nyavallyájából, melly idő alatt a' szobájából sem jött-ki, a' m. hón. 19-dikén mutotta-meg leg-előbb magát F. M. G. *Hadik*; de már most elébbeni egészére egészen

gészzen helyre állott. — A' Gróf *Hadik* alatt lévő nagy Tábor, mely 6 hadi-testekre vagyon most osztva, 66 és fél Batalion gyalagokból; 45 és fél osztály lovasokból áll; mely 6 hadi-testről következő Levelünkben bővebben. — A' Testörző Seregtől a' Táborhoz ment Kapitány *Dániel* Ur, ugy haljúk, Májorra tétetett. — Egy hónap alatt vagy a' békeiségről bizonyost hallunk, vagy olyan dolgok történnek, mellyeket nem-is véltünk volna. Mi olyan emberek vagyunk, kik előtt a' Kabinét ajtai örökké zárva állanak — oda nem kukutsálhatunk; de a' környülállások-szerint így kell lenni: mert a' Spanyol és Frantzia Kurirok; kik itt a' békeiség' közben-járói, jönnek és mennek. — A' nagy Tábornál a' leg-óltsóbb bornak itzéje 4 kr. Méhádiánál és másut 5. 6. 8. 10 kr., és a' leg-jóbbik 12 kr.; egy font hús 4 kr. miolta ő Felsége szorgalmatoskodik a' maga fegyveres népéről.

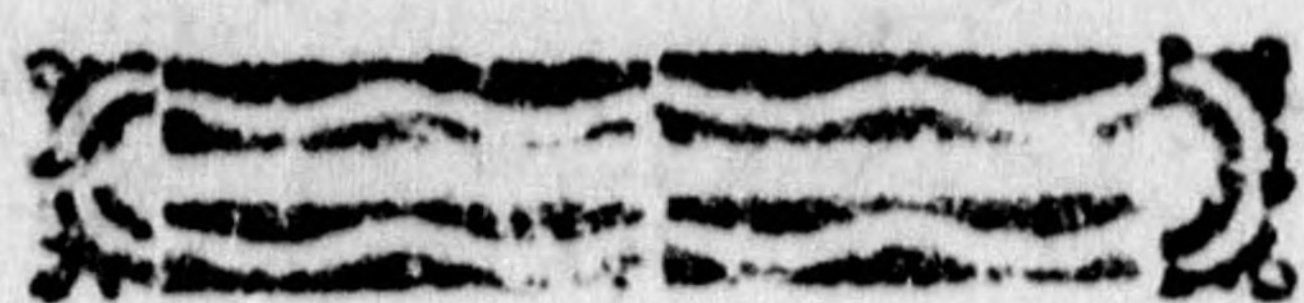
Jó étzakát Belgrád! már nem titok, hogy Báró *Laudon* az egész ostrom' módját, és az arra előre el-képzelt költségnek szám-vetését ő Felségéhez felküldvén, mely költség szinte fél milliomra mégyen, azt a' feleletet adta ő Felsége, hogy tsak rajta; mely-szerint 60-ezer nép fogja ezt munkálódni; és minden készületek tétetnek már az ostromra; mellyet következő Levelünkben irunk-meg.

A' Felséges Tsászár a' maga egészségét már annyira vizsgálta-nyerte, hogy a' Kotsiba magától fel-ülhet, és kotsizhat.

*A' Kedves Magyar Kurirnak, Cseh-országból Plés-
böl! — 1789.*

A' Cseh-orzági Helvetica Confessiot-tartó Ecclésiáknak mostani Superintendense, esztendeje már a' múlt Juliusnak utolsó napján, miolta a' keze alatt lévő 36 Ecclésiáknak, (mellyek e' mái napig-is, a' jó rendhez, 's a' Prédikátorok tisztetségben való tartásokhoz, 's az illendőségig lejendő megbetsülésekhez szokni, tellyeséggel nem akarnak) eszekre való hozásokban, 's jobb rendbe való szedésekben; az egész Tisztelendő Társasággal edgyütt, mind azon útakon és módakon, mellyeket az idő és alkalmatosság, 's azon minden generositás nélkül való Nemzetnek, természeti hajlandósága mutat, fáradozik. Ezen fáradozásának egy nevezetes része az, hogy a' Tsászári Királyi Felségnek kegyelmes parantsolatja mellett, minden esztendőben edgyfzer, az egész Országban imitt amott lévő Ekklesiákat, (mellyet-is, Generális-Visitációnak nevezünk) feljárja, 's azon egészlen meg-hidegedett háládatlan Nemzetet, az Isten és az Uralkodó aránt való hátségre, engedelmeségre, a' Vallásban való álhatalosságra, 's a' külömböző, kiváltképpen pedig, az uralkodó Vallás aránt-való tsendes maga viselésére, és respectusra, mind Cathedrából, a' holott éri a' Vasárnap, mind pedig magános velek való beszélgetésében, intse, és serkentgelse. E' Generális-Visitációban fáradozik az idén már a' Superintendens, szinte Tavasztól fogva, 's a' m. Jul. 8-dikán, el-érkeze ide-is mi-hozzánk Plesz vidékére, az itt lévő Ekklesiák visitációjára hól-is a' Visitationak vége lévén;

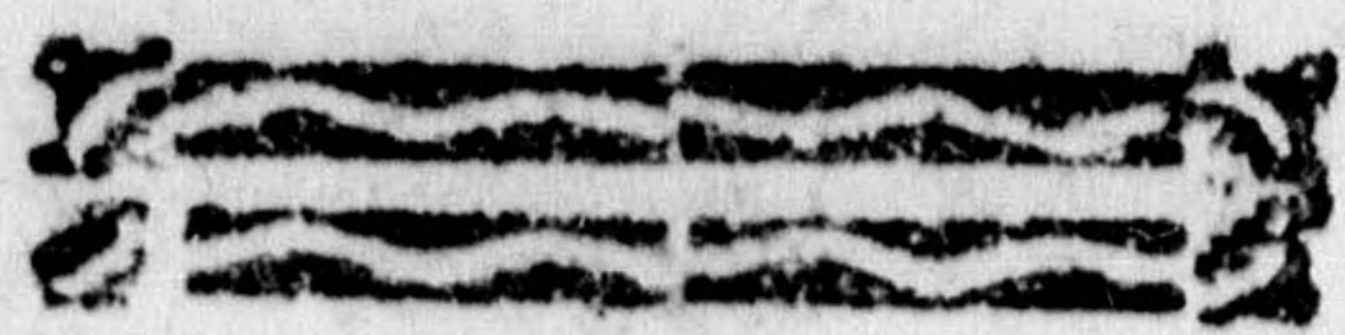
10-dikén a' múlt hónapnak bé-mene, a' töllünk tsak edgy mértföldnyire lévő, ujjonnan épült hires Ples Várának, kívül és belől való meg-szemlélésére; de minthogy most az idő háborús, (ha szinte, egyéb aránt a' Silesiai határ-szélektől, holott-is a' Vár építve van, nem félhetünk -is) nem eresztetett-bé a' Vár kapuján, mind addig, mig a' Komendánsnak, t^zélja 's hivatalja, magának hirül nem adatott; ki is éppen akkor, több Várbéli Tisztekkal edgyütt az ebédnél ülven; a' Superintendens, a' vele-lévő Réf. Prédikátorral fel-hivatá, 's asztalához ülteté, megkérdezvén a' többek között azt-is, mitsoda Nemzetek; kik-is meg-mondván, hogy született igaz Magyar fajak, a' Komendáns még nagyobb sziveséggel, 's emberséggel látá, mint a' ki, maga-is ez előtt feküdvén Magyar-országban, jól tudja vala, mi az igaz Magyar fajta, akár észre, akár kardra, akár generositásra, ha akarja. Az Ekklesiák' állapotjáról egész információt adván a' Superintendens, a' Komendáns kívánságára az asztal-felett; az ebédnek vége lévén, 's illy nagy le-ereszkedését, a' Feldmarsal Lájdinánt ö Excellentiájának, a' Superintendens eléggé betsülni alig tudván, arra a' bátorságra vetemedik, hogy azt kéri-ki a' Komendánstól; méltoztatna, az ott lévő Réformátus katonáknak, 's az Ispotályban való betegeknek azt meg-engedni, hogy, mivel ők Réformátus Német nyelvü Prédikátort az Országban nem halgathatnak, 's következésképpen, az Uri Szent Vatsorával -is nem élhetnek, edgy bizonyos napon, mellyet a' Komendáns határozná-meg, tehát szabad lenne a'

Superintendensnek , a' Németeknek , az ő született nyelveken az Uri Szent Vatsorát ki-szolgáltatni, őket pedig előtte egy nappal , ahhoz , annak rendi-szerint el-készíteni, annyival inkább , hogy ez éppen nintsen az ő Felsége kegyelmes Rendeléseivel. A' Komendáns nem csak meg-engedé, hanem arra kéré a' Superintendens, hogy, mivel a' Várban , a' katonák között, Német és Cseh nyelvű Réformátusok-is vagynak, tehát , hogy annál inkább rendesebben , 's értelmesebben légyen-meg az Isteni tisztelet , tehát maga a' Superintendens , (kit nyelvére nézve, ha véreire nem-is , született Németnek , mindég bélehet venni) 19-dik Juliusra, készüljen-el egy katonás Prédikátzióra Németül, az ott leg-közelebb való Ref. Prédikátor pedig Csehül; mellyet a' Superintendens igen nagy örömmel fel-válalván , rendelé Cseh nyelven prédikállani, a' Tsernillai Prédikátort , *T. Csidor Imre* Urat, ki-is Zemplin Vármegyében, Sátorallya Ujhelyben való-fi. Akkor azért a' Komendánstól el-bátsúzáván, útjából hazatérre a' Superintendens , azon szép solennitáshoz annak rendi-szerint el-készülni; a' Komendáns pedig , a' Várban , és a' körül kivel dolgozó Refomrátus katonáknak ki-hirdetteté, hogy 19 - dikén Juliusnak, mind Német mind Cseh nyelven, az ő Vallásokhoz alkalmaztatott Isteni-tisztelet, és az Uri Sz. Vatsorának ki-szolgáltatása léfzen, melyre ők jö eleve készüljenek , addig - is, míg a' Superintendens , mind a' két nyelven maga őket el-készíteni, a' parolára Juliusnak 18-dikán ismét meg-jelenik. Meg-is jelent azon terminusra, a' parola-szerint, szállit-

tatván egyenesen a' Komendáns házába; 19-dikben pedig jókor reggel, a' ki-rendelt más Pap-is Cseh nyelven, éppen hogy a' nagy első szakadás miatt, nem eshete-meg az Isteni tisztelet a' szabad levegő ég alatt, mint a' rendelés vala, hanem a' Komendánsnak két tágas, egymástól el-rekesztetett Palotáiban, edgyikben Németül, a' másikban pedig Csehül. Mivel pedig a' Komendáns meg-parantsolá vala, hogy a' Prédikátzió, mind a' kettő katonás légyen, melyben a' katonák hidjék-el azt, hogy éppen nem ellenkezik a' jó vitézséggel, a' jó Kereszténység, sőt inkább a' tanítja, de meg-is mutatja azt, hogy a' Hazát, utolsó tehetségig szeretni, a' Királynak hűséget esküdni, és meg-is tartani, a' Felsőbbeknek engedelmeskedni, 's a' verekedésnek véres-piatzán, férfiúi szivel kell edgy Kereszttyén Vitéznek, az utolsó tsepp vérig, az ellenség ellen viaskodni; tehát e' kívánságára a' Komendánsnak, a' mostani háborús időre és az Uri Szent Vatsorával való éléshez képest a' katonákra nézve, választá a' Superintendens, azon szép Marsra való Textust, mellyet az Izraelnek olly hires Vezére *Móses*, maga 5-dik Könyvének, 23-dik részének, 9-dik Versében, a' táborozó Izraelnek eleibe ira e'-képpen: *Mikor Táborba szállasz a' te ellenséged ellen, megörizzed magadat minden gonosziól. T. Csider Ur pedig Cseh nyelven ezt: 1. Péter. 2. 17. az Istent féljétek, a' Királyt tiszteljétek.* Kommunikáns katona, vala 300 an fellyül, kik között valának Evangélikus Kereszttyének-is, jelentvén magokat előre, mind a' Komendánsnál, mind a' Papoknál, a' Komendáns.

dáns Csehül nem tudván; a' Német Isteni tisztelet-
 ro mene, egész Uri házával, és sok fő rendü Tisz-
 tekkal edgyütt, 's egész Isteni tiszteletet végig vár-
 ván, ugy meg-tettzett ő Excellentiájának a' Supe-
 rintendens prédikállása, és Prédikátziója, az egész
 fényes gyülekezettel edgyütt, hogy rajta maga-is
 de mások-is sokan sűrűn könyvezének, és azon kö-
 nyörgést, mellyet az Európában meg-háborodott
 békeségnek, és a' F. Császár egészségének, helyre
 állításáért, 's a' Törökön való győzedelemért, igen
 hathatósan, és szívet ébresztő, 's meg-fatsaró buz-
 gósággal monda az Isteni-tisztelet után a' Superin-
 tendens, zokogás nélkül ki-nem álhatták. Szép ren-
 del vége lévén az Isteni-tiszteletnek mind két helyen,
 az egész ebéd a' Superintendens ditséretiből, 's az
 Isteni-tiszteletben lévő edgyügyü, de szép és Aposto-
 li Rend-tartásnak magafiztalásából állott, nem gyöz-
 vén eléggé tsudálkozni azon, hogy a' született igaz
 Magyar, már nem a' nyelvről, hanem gatyájáról
 lehet a' mái Németes Világban meg-ismérni. Ez
 nagy ditsékedése lehet a' Nemes Magyar Hazának,
 hogy született testvér fiai, idegen Nemzet között-is
 tudnak kedveltséget találni azok közt, kik a' Virtuust
 érdeme-szerint tudják betsülni. Láthatni innen azt-
 is, hogy a' Vallás türedelmessége meg-van Külső-
 országon-is a' fel-nyiltabb szemü rendek közt; mint
 azt-is, hogy e' vala, a' leg-első Prédátzió Pless Vá-
 rában, mely a' Helvetica Confessiót tartó Superin-
 tendenstől, és a' vele való Paptól tartatott. Ki is
 kéré a' Komendáns a' Superintendenstől a' Prédiká-
 tzióját a' nyomtatásra melyet monda, melyet az-is
 szeméremmel által ada. Be kár hát, hogy magok
 tsak, a' Helv. Confessiót immel ámmal valló Cse-
 hek olly érzéketlenek, hogy Papjaiknak sem enni
 adni, sem azokat tisztetségben tartani nem akarják!
 mert a' Komendáns más nap, mind a' Superinten-
 denst, mind a' vele való Papot, nagy ditséreték u-
 tán meg-ajándékozta, 's útnak ereszté.